

HaV:s underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030

Uppdraget

Regeringen gav i april 2016 Havs- och vattenmyndigheten och 84 andra myndigheter i uppdrag¹ att bidra med underlag för Sveriges genomförande av FN:s Agenda 2030 för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling. HaV:s del i uppdraget inkluderar en:

1. bedömning av på vilka mål och delmål i agendan som vår verksamhet har störst inverkan, nationellt och internationellt, med beskrivning av vilka delar av vår verksamhet som avses, hur de bidrar till att agendans mål och delmål kan uppfyllas, samt en bedömning av om vår verksamhet på området är tillräcklig,
2. bedömning av om det, inom ramen för vårt ansvarsområde, finns behov av ytterligare åtgärder för att uppfylla agendans mål och delmål, på nationell nivå och för att bidra till att målen nås globalt, samt beskriva dessa åtgärder översiktligt,
3. kartläggning, inom ramen för vårt ansvarsområde, av hur mål och delmål i agendan förhåller sig till miljö kvalitetsmålen och till generationsmålet.

Vid behov ska HaV även bistå delegationen för Agenda 2030 (Fi 2016:01) i dess arbete med Sveriges genomförande av agenda 2030. Arbetet ska i möjligaste mån utgå ifrån nationellt etablerade mål, strategier, styrnings- och uppföljningsprocesser och Sveriges åtaganden i enlighet med internationella konventioner. Vi ska även ha ett jämställdhetsperspektiv i genomförandet av agendan. Senast den 31 augusti 2016 ska vi redovisa uppdraget till Regeringskansliet.

Avgränsningar och genomförande

Rapporteringen ger en bild av vårt arbete inom HaV för de mål där vi sammantaget har en stor påverkan på måluppfyllelsen.

Bedömningen av om HaV har stor inverkan på respektive mål (Bilaga 2) skiljer sig åt för den nationella och den internationella verksamheten. Detta då den nationella verksamheten, av naturliga skäl, har ofta betydligt större påverkan på målen. För att vi ändå ska kunna redovisa viktiga verksamheter som bidrar i det internationella arbetet, skiljer sig därför vår bedömningskala åt mellan dessa två delar.

¹ Fi2016/01355/SFÖ (delvis)

Insatser inom EU har förts till den nationella delen av kartläggningen, medan regionala insatser utanför EU:s gränser har förts till den internationella delen av rapporteringen.

Vår bedömning av om myndighetens verksamhet på området är tillräcklig är gjord utifrån HaV:s befintliga ansvar och befogenheter att agera och med den bedömningsgrund som används inom miljömålssystemet som utgångspunkt.

För att nå målen krävs ofta åtgärder inom ramen för flera myndigheters ansvarsområden. Därför har vi, för det nationella arbetet, även valt att redovisa andra myndigheter som har ett ansvar för genomförandet för respektive mål och vars insatser är viktigt för HaV:s egna arbete.

Den övergripande delen av kartläggningen, av hur mål och delmål i agendan förhåller sig till miljö kvalitetsmålen och generationsmålet, har gjorts i avstämning mellan samtliga målansvariga myndigheter.

Information om redovisningen

HaV:s redovisning av uppdraget utgörs dels av denna rapport, dels av tre bilagor i tabellform.

Bedömningen av om verksamheten är tillräcklig görs nedan (Bilaga 1). Punkt 1 i uppdraget redovisas i övrigt i regeringens anvisade mall för ändamålet (Bilaga 2).

Punkt 2 i uppdraget redovisas nedan (Bilaga 1).

Punkt 3 i uppdraget redovisas främst i form av två tabeller. Dels en tabell som utformats gemensamt med övriga målansvariga myndigheter och där övergripande kopplingar mellan agendans huvudmål, generationsmål och miljö kvalitetsmål identifierats (Bilaga 3). Dels en tabell där vi inom HaV identifierat mer detaljerade samband på preciserings- och delmålnivå (Bilaga 4).

Redovisningen i tabellerna kompletteras och kommenteras nedan.

Kompletterande resultat och kommentarer

Ytterligare insatser behövs inom ramen för HaV:s ansvarsområde för att flera mål och delmål i agendan, på vilka HaV har en stor inverkan, ska kunna nås. Behovet beskrivs nedan.

Tillräcklig påverkan och behov av åtgärder

HaV:s åtgärdsarbete bedrivs inte minst inom ramen för beslutade respektive föreslagna åtgärdsprogram för havs- och vattenmiljön. Vår bedömning är att vår myndighets totala påverkan på målen är omfattande och att vi, inom ramen för våra befintliga resurser, arbetar kvalificerat, i rätt riktning, för att nå en god havs- och vattenmiljö. Vår verksamhet kan dock utvecklas för att öka effekten av vårt arbete i riktning mot målen i Agenda 2030.

Vi utvecklar nu våra insatser för agendamålen genom att:

- ge utökat stöd till genomförandet av en sammanhållen vattenpolitik och samordning av havs- och vattenmiljöarbetet för att öka möjligheten att väga samman och prioritera insatser,

- ta fram en sammanhållen åtgärdsstrategi,
- vara mer engagerade i internationellt utvecklingssamarbete som syftar till att öka kunskapen och bidra till en hållbar förvaltning av världens vattenresurser kustvatten och fiskbestånd,
- utöka samarbetet med andra länders myndigheter och föra dialog med berörda intressenter,
- beakta klimatförändringens långsiktiga effekter på vattenresurserna i vårt beslutsfattande och vid utformning av vårt åtgärdsarbete,
- fortsätta genomförandet av den gemensamma fiskeripolitikens målsättningar att fiske- verksamheterna är miljömässigt hållbara på lång sikt, bland annat genom att återställa och bevara bestånd över nivåer som ger maximal hållbar avkastning och utveckla en ekosystemansats i fiskförvaltningen.

Vi ser även behovet av att arbeta för bättre, enklare och jämförbar [öppen] tillgång till data för genomförandet och uppföljningen av hållbar utveckling. Eftersom öppna data förbättrar tillgänglighet, jämförbarhet och transparens av data, vilket i sin tur leder till engagemang, innovation, bättre kunskap och beslutsfattande, är det viktigt att dessa olika samarbeten fullt ut stödjer genomförandet av Agenda 2030 på ett effektivt sätt.

När det gäller den internationella verksamheten utanför EU är HaV:s ansvar och den möjliga omfattningen av verksamheten ibland inte lika tydlig som för den nationella, inklusive EU. Enligt myndighetsförordningen ska vi bistå regeringen, vilket vi bland annat gör i processer inom globala konventioner och organisationer.

Alla myndigheter har ett uppdrag från regeringen att genomföra politiken för global utveckling (PGU). Insatsernas omfattning behöver ställas i relation till våra verktyg och vårt ansvar i sin helhet.

HaV:s internationella utvecklingssamarbete bygger på PGU. De mer omfattande insatserna kopplat till PGU finansieras genom Sida, som således sätter de finansiella ramarna för verksamhet kopplat till detta utvecklingssamarbete. Genom medel som tilldelas HaV ifrån Sida kan HaV fördjupa och bredda sitt engagemang och i högre utsträckning delta i betydelsefulla arbeten för effektivt påverkansarbete.

Inom HaV:s verksamhetsområde finns det behov av åtgärder inom ett antal olika områden för att öka vårt bidrag till agendamålen. Inom HaV:s beslutade åtgärdsprogram för havsmiljön lyfts ett flertal åtgärder som stärker genomförandet, särskilt mål 14 och 15. Ytterligare viktiga åtgärder för havsmiljön samt för vattenmiljön i övrigt finns inom vattenmyndigheternas föreslagna åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen. Dessa åtgärdsprogram stärker genomförandet särskilt av mål 6, 14 och 15. HaV har också beslutat om att genomföra ett antal ytterligare insatser och redovisat beslutet till miljömålsrådet. Inom den fördjupade utvärderingen 2015 har vi föreslagit kompletterande insatser som skulle kunna bidra ytterligare till ett stärkt genomförande, särskilt för mål 6, 14 och 15.

Förstärkta åtgärder från HaV (med flera) för att ytterligare bidra till agendans mål behövs bland annat för:

- mobilisering av finansiella resurser (15a)
- utveckling av gränsöverskridande samarbete (6.5)
- minskade utsläpp av föroreningar till vatten (6.3, 14.1)
- skydd, främjande och återställning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster (15)
- utveckla en ekosystemansats i fiskförvaltningen så att fiskeverksamhetens negativa inverkan på de marina ekosystemen minimeras (14)
- integration av ekosystemtjänster i planerings- och utvecklingsprocesser (15.9)
- att skapa förutsättningar för minskad förstörelse av naturliga livsmiljöer (15.5)
- att skapa förutsättningar för restaurering av vattenekosystem (6, 6.6, 14.2, 15.1)
- att verka för skydd mot invasiva, främmande arter (15.8)
- att verka för klimatanpassning (15)
- att genomföra närmare uppföljning av beslutade och genomförda åtgärder (6, 14, 15)

En del av dessa åtgärder finns med i tidigare beslut och förslag från HaV, vattenmyndigheterna och Naturvårdsverket, enligt ovan.

Potentiell påverkan

Det finns mål i agendan som HaV:s verksamhet potentiellt kan bidra till. Inom ramen för HaV:s PGU-arbete, och särskilt myndighetens Sida-finansierade utvecklingssamarbete, återfinns målsättningar som utöver mål 6, 14 och 15 sammanfaller väl med främst mål 1 om fattigdom och mål 2 om hunger. Genom fortsatt, långsiktigt samarbete med Sida i detta arbete och väldisponerade aktiviteter kan HaV:s insatser inom området förstärkas.

I det samberedda förslaget till policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet framgår att Sverige ska vara ett föregångsland i att inkludera klimataspekter inom utvecklingssamarbetet vad avser såväl utsläpps begränsningar som klimatanpassning. Inom området finns ett stort behov av ytterligare åtgärder, till exempel i form av skydd mot översvämning genom naturliga lösningar som främjar en grön infrastruktur, inte minst för att värna biologisk mångfald, samt restaurering av kolbindande vegetation som ålgräsängar.

Kopplingar mellan miljö- och hållbarhetsmålen

Utöver de målansvariga myndigheternas gemensamma redovisning av övergripande kopplingar mellan agendamålen och generationsmålet strecksatser vill vi framhålla följande akvatiska aspekter, då dessa annars riskerar falla mellan stolarna: Agendans huvudmål 2 om livsmedelsförsörjning kopplar direkt till

generationsmålet strecksatser om bevarande av ekosystemtjänster och naturresurser, inklusive fisk och skaldjur. Vidare kopplar huvudmål 14 om bevarande och nyttjande av havsmiljön till flera av generationsmålet strecksatser som ekosystem, biologisk mångfald, hälsa (genom hållbar turism), förnybar energi (genom vind- och vågkraft) samt indirekt till konsumtion av fisk och skaldjur med dess påverkan på övergödning och marint skräp.

I kartläggningen av kopplingar mellan agendamålen och miljömålen identifierar vi några luckor mellan mål i agendan och miljömålen. Klimataspekter är t.ex. inte omnämnda i generationsmålet, eller i miljö kvalitetsmålen *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och *Levande sjöar och vattendrag*. Agendans huvudmål om hållbar produktion och konsumtion samt delmålet under mål 14 om havsförsurning omnämns inte i miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Delmålet om integrerad förvaltning av vatten nämns inte i miljö kvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag*, trots att det utgör ett huvudsyfte med förvaltningen av vatten enligt vattenförvaltningsförordningen.

Vi vill tydliggöra att mål 15 är starkt kopplat till grön infrastruktur, ekosystemtjänster och bevarande av biologisk mångfald såväl i sjöar, vattendrag, kust och hav som på land.

Agendamålen är integrerade

Slutligen vill vi understyrka att hållbara akvatiska ekosystem, som är ett mål i sig, är helt centralt för att kunna uppnå andra mål, som t.ex. mål 1, 2, 5, 8, 10 och 12. En stor andel mål och delmål i agendan är därför direkt eller indirekt relevanta för HaV:s befintliga eller potentiella verksamhet där vi har mandat att verka.